

SAYIŞTAY'IN AVRUPA STANDARTLARI KARŞISINDA DURUMU ve ATILMASI GEREKEN ADIMLAR HAKKINDA RAPOR (*)

GİRİŞ

Rapor, esas itibariyle, Avrupa Standartları ve uluslararası iyi uygulama örnekleri çerçevesinde Sayıştay ve Sayıştay Denetimi açısından mevcut durumu irdelemekte ve Avrupa Birliği ile entegrasyon bağlamında atılması gereken adımlara yer vermektedir.

Sayıştay noktasından yapılması gerekenlerden bir kısmı mevzuat değişikliğini gerektirmekte, diğer bir kısmı ise çalışma anlayışında ve uygulamada değişiklik öngören idari düzenlemeler niteliğinde bulunmaktadır.

Öte yandan Sayıştay, denetimindeki iyileştirmelerin kamu mali yönetimindeki reform çabalarıyla eşgüdüm içerisinde yürütülmesi gereği kuşkusuzdur. Örneğin, yönetsel hesap verme sorumluluğunun ve buna bağlı olarak mali ve performans raporlamasının mali yönetimimizi düzenleyen temel yasalarda yer alması Sayıştay denetiminin Avrupa Standartlarına uygun olarak işleyişi bakımından da zorunludur.

Ülkemizde son zamanlarda kamu mali yönetimini ve bu bağlamda denetimi geliştirme çerçevesinde kayda değer özgün ve çeviri dokümanlar üretilmiştir. Raporun hazırlanmasında bu dokümanlardaki tespitlerden ve yaklaşımlardan büyük ölçüde yararlanılmıştır.

ÖN BİLGİ

- Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı "Kamu Mali Yönetiminin Yeniden Yapılandırılması ve Mali Saydamlık" Özel İhtisas Komisyonu'nun çalışmaları sırasında oluşturulan "Denetim Sisteminin Etkinliğinin Artırılması ve Performans Denetimine Geçiş" Alt Komisyonunca hazırlanan rapor (Ek 1), genelde denetim sistemimizin ve özelde Sayıştay denetiminin Avrupa Standartlarına entegrasyonu bakımından önemli saptamaları ve stratejileri içermektedir.
- Merkezi ve Doğu Avrupa Ülkeleri Sayıştaylarının (Yüksek Denetim Kurumlarının) Avrupa Birliğiyle entegrasyonunu sağlamak amacıyla ihtiyaç duyulan ortak temel kriterleri belirlemek üzere oluşturulan bir çalışma grubunca hazırlanan "Avrupa Birliğiyle Entegrasyon Bağlamında Yüksek Denetim Kurumlarının İşleyişiyle İlgili Tavsiyeler", Sayıştay Başkanlığınca dilimize kazandırılıp kitapçık haline getirilmiştir. (EK 2) Bu tavsiyeler, Sayıştay açısından olduğu kadar iç denetim kurumları açısından da yol gösterici ve ufuk açıcı niteliktedir.

(*) Sayıştay, Araştırma ve Tasnif Grubu tarafından hazırlanmıştır.

- Avrupa Sayıştayı başkanlığında İspanya, İtalya, Hollanda, Danimarka, Birleşik Krallık ve İsveç Sayıştayları temsilcilerinden oluşan Denetim Standartları Daimi Çalışma Grubunca hazırlanan "INTOSAI Denetim Standartlarına İlişkin Avrupa Uygulama Rehberleri" isimli çeviri kitapçık Sayıştay yayınları arasında çıkmıştır.(Ek 3) Bu rehberler, INTOSAI Denetim Standartlarının uygulanması konusunda Avrupa Birliği ülkelerinin ulaştığı ortak düşünüş tarzının somut bir ifadesidir. Bu rehberlerin, Sayıştay denetiminin Avrupa standartları ile uyumlu hale getirilmesinde ve bunlara uygun denetim çalışmaları yürütülmesinde ışık tutucu nitelikte olacağı şüphesizdir.
- Sayıştay Strateji Bildirimi (Ek 4) ile Sayıştay 2001 Eylem Planı (Ek 5), çağdaş dünyada pek çok Yüksek Denetim Kurumunun başarıyla uyguladığı stratejik yönetim anlayışını temsil eden dokümanlardır. Bu dokümanlarla Sayıştay, bir yandan kurumsal faaliyetlerini uluslararası ilkelerle uyumlu hale getirmeyi hedeflemekte; diğer yandan da Avrupa Birliği ile entegrasyonun gerektirdiği stratejileri ve somut faaliyetleri belirlemektedir.

AVRUPA BİRLİĞİ'YLE ENTEGRASYON BAĞLAMINDA SAYIŞTAYLARDA ARANACAK ÖZELLİKLER

"Avrupa Birliğiyle Entegrasyon Bağlamında Yüksek Denetim Kurumlarının İşleyişiyle İlgili Tavsiyeler" isimli çeviri kitapçıktan yukarıda söz edilmiştir. Bu kitapçığın dördüncü bölümünde bir OECD-Avrupa Birliği ortak girişimi olan SIGMA (Support of Improvement in Governance and Management in Central and Eastern European Countries) tarafından hazırlanan "Yüksek Denetim Kurumu Kıyaslama Listesi" de yer almaktadır. Bu kontrol listesinde yer alan temel sorular ana hatlarıyla aşağıdadır:

1. Sayıştay'ın Avrupa Birliği kaynakları da dahil olmak üzere, tüm kamu fonlarını ve yasal fonları ve kamu kaynaklarını, kamu kurum ve kuruluşlarını tatminkar bir şekilde denetlemeye imkan veren açık yetkisi var mı?
2. Yürütülen denetim şekli INTOSAI Denetim Standartlarında (Madde 38-40) belirtildiği gibi tüm aşamalarıyla düzenlilik ve performans denetimlerini kapsıyor mu?
3. Sayıştay görevlerini yerine getirirken işleyiş yönünden ve fonksiyonel açıdan gerekli bağımsızlığa sahip mi?
 - ✓ Sayıştay hangi denetimi yürüteceği konusunda karar verirken serbest mi?
 - ✓ Sayıştay yaptığı işin sonuçlarını direkt olarak kamunun ve Parlamento'nun istifadesine sunma yetkisine sahip mi?

- ✓ Sayıştay görevini etkin bir şekilde yerine getirebilmek için gerekli donanıma ve uzmanlığa sahip mi?
- 4. Sayıştay'ın yıllık ve diğer raporları tarafsız ve olgulara dayalı mı ve zamanında hazırlanıyor mu?
- 5. Sayıştay'ın yaptığı iş Parlamento - örneğin kendi bulgularını da raporlayan görevlendirilmiş bir komite - tarafından etkin bir şekilde değerlendiriliyor mu?
 - ✓ Sayıştay'ın yayımlanmış raporlarına hükümet resmi ve kamuya açık bir biçimde cevap veriyor mu?
 - ✓ Sayıştay, kendisi ve Parlamento tarafından yapılan tavsiyelerin uygulamaya konulup konulmadığını izliyor mu?
- 6. Sayıştay uluslararası ve genel kabul görmüş ve Avrupa Birliği'nin ihtiyaçlarına uygun denetim standartlarını kabul etmiş midir? Bu standartlar ne ölçüde uygulamaya konmuştur?
 - ✓ Sayıştay hem kurumsal alanda hem de detaylı iş düzeyinde faaliyetlerini planlama ve organize etme yönünden uygun düzenlemelere sahip mi?
- 7. Sayıştay Avrupa Birliği'ne giriş sürecinin gereklerinden yeteri kadar haberdar mı?

SAYIŞTAY'IN MEVCUT DURUMU VE ATILMASI GEREKEN ADIMLAR

Raporun bu bölümünde yukarıdaki 7 temel soru çerçevesinde Sayıştay'ın mevcut durumu ve alınması gereken tedbirler irdelenmektedir.

Denetimin Kapsamı

Mevcut Durum

Yürürlükteki mevzuata göre;

- ✓ Bakanlıklar ve bağlı genel müdürlükler gibi genel bütçeli daireler,
- ✓ Üniversiteler, Karayolları Genel müdürlüğü, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü gibi katma bütçeli idareler,
- ✓ Devlet orman işletmeleri ve devlet hastaneleri gibi döner sermayeli kuruluşlar,
- ✓ Afetler ve çevre fonları gibi Fon şeklindeki kuruluşlar, (Deprem Kararnameleri ve kendi özel kuruluş yasaları ile Sayıştay denetimi dışında bırakılanlar hariç)

- √ Belediyeler ve il özel idareleri gibi özel bütçeli kuruluşlar,
- √ Devlet tiyatroları, Devlet Opera ve Balesi gibi farklı bütçe rejimi bulunan kuruluşlar,
- √ Rekabet Kurumu gibi özerk idareler

Sayıştay'ın denetim alanı içinde yer almaktadır.

Buna karşılık devletin tasarrufunda bulunan ve çeşitli bütçe rejimleri halinde karşımıza çıkan kamu kaynağının Sayıştay denetimi dışında kaldığı görülmektedir.

Örneğin:

- √ Kamu İktisadi Teşebbüsleri,
- √ Özelleştirme İdaresinin özelleştirme işlemleri,
- √ Belediyeler Fonu, Yatırım ve Döviz Kazandırıcı Hizmetleri Teşvik Fonu, Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu gibi işlem hacimleri önemli büyüklüklere ulaşan kimi bütçe dışı fonlar,
- √ Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Üst Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, Radyo Televizyon Üst Kurulu gibi özerk idareler

özel yasal düzenlemelerle Sayıştay denetimi dışında bırakılmıştır.

Keza, finansmanı Dünya Bankasınca sağlanan projelere ait kamu harcamaları da Sayıştay'ın denetim yetkisi dışındadır.

Atılması Gereken Adımlar

Avrupa Standartları, INTOSAI (Uluslararası Yüksek Denetim Kurumları Organizasyonu) Lima Deklarasyonu, INTOSAI Denetim Standartları, Dünya Bankası ve IMF gibi kuruluşların tavsiyeleri ile İngiltere, Fransa, Kanada, Avustralya gibi ülke örnekleri dikkate alınarak özel yasaların Sayıştay denetiminden çıkmaya imkan veren maddeleri kaldırılmalıdır. Böylelikle kamu kaynaklarının Parlamento tarafından eksiksiz denetlenmesine imkan yaratılmış olacaktır. Sayıştay denetim kapsamının bu şekilde genişletilmesinin, Anayasanın 160 ve 165 inci maddeleriyle çelişen yönü de bulunmamaktadır.

Yürütülen Denetim Şekilleri

Düzenlilik Denetimi:

- ✓ Mali kaynakların incelenmesi ve değerlendirilmesi ile mali tablolar hakkındaki kanaatlerin açıklanmasıyla ilişkilendirilerek hesap veren kurumların mali hesap verme sorumluluğunun doğrulanması,
- ✓ Bir bütün halinde hükümet yönetiminin mali hesap verme sorumluluğunun doğrulanması,
- ✓ Yürürlükteki mevzuat ve yönetmeliklerle uygunluğun değerlendirilmesi de dahil olmak üzere mali sistemlerin ve işlemlerin denetlenmesi,
- ✓ İç kontrol ve iç denetim fonksiyonlarının denetlenmesi,
- ✓ Denetlenen kurum bünyesinde alınmış idari kararların yönetim ve davranış standartlarına uygunluğunun denetlenmesi,
- ✓ Denetimle ilgili olan veya denetimde ortaya çıkan yüksek denetim kurumunun açıklanmasını gerekli gördüğü diğer konuların raporlanması

gibi öğeleri kapsamaktadır

Performans Denetimi ise verimliliğin, etkinliğin ve tutumluluğun denetimi ile ilgilanmaktadır. Yüksek denetim kurumunca yürütülecek performans denetimlerinin:

- ✓ Sağlam idari prensiplere ve uygulamalara ve yönetim politikalarına uygun idari faaliyetlerin tutumluluğu,
- ✓ Bilgi sistemlerinin, performans ölçümlerinin ve anlaşmaların kontrolünün incelenmesi ve saptanan yetersizliklerin telafi edilmesine yönelik olarak denetlenen kuruluşlar tarafından izlenene prosedürler de dahil olmak üzere beşeri, mali ve diğer kaynakların kullanımının verimliliği,
- ✓ Denetlenen kuruluşun hedeflerine ulaşması yönünden icraatının etkinliği ve beklenen etkisi ile fiili etkisi karşılaştırılan faaliyetlerinin denetimi

noktalarını kapsamına almaktadır.

Mevcut Durum

Bugün için Sayıştay daha çok "uygunluk" denetimi yapmakta, başka bir ifadeyle yukarıda kapsamı çizilen anlamda "düzenlilik denetimi" gerçekleştirmemektedir.

Öte yandan Sayıştay Kanunu'na 1996 yılında 4149 sayılı Kanunla eklenen Ek 10 uncu maddeyle Sayıştay'a denetimine tabi kuruluşların kaynaklarını ne ölçüde etkin, tutumlu ve verimli kullandıklarını inceleme yetkisi verilmiştir. Özlü bir ifadeyle Sayıştay'a yasayla Performans Denetimi yapma yetkisi tanınmıştır.

Sayıştay; İngiltere Sayıştayı ile yapılan ikili anlaşma çerçevesinde bu alanda iki pilot çalışmayı tamamlamış; yurt içinde ve yurt dışında azımsanmayacak sayıda meslek mensubunu Performans denetimi kurslarından geçirmiştir.

Kurum içinde ayrı bir Performans Denetimi Grubu kurulmuş olup, bu gruptaki ekipler halen birisi özel amaçlı Performans denetimi diye nitelendirilen "risk denetimi" olmak üzere iki performans denetimi çalışmasını sürdürmektedir. Keza Sayıştay'dan bir ekip "Denizde ve Limanlarda Gemilerin Yarattığı Kirlilikle Mücadele ve Korunma" konulu bir uluslararası performans denetim projesine katılmaktadır.

Atılması Gereken Adımlar

Düzenlilik denetiminin "*INTOSAI Denetim Standartlarına İlişkin Avrupa Uygulama Rehberleri*" gereklerine göre yürütülmesi için ilave bir yasal düzenlemeye ihtiyaç bulunmamaktadır.

Sayıştay Strateji Bildirimi'nde Düzenlilik Denetiminin genel kabul görmüş yaklaşımlar ve uygulamalar çerçevesinde özümsemesi için pilot çalışmalar yürütülmesi, gerekli bilgi transferinin yapılması ve uzman desteği sağlanması stratejik hedef olarak öngörülmüştür. Bu bağlamda Sayıştay 2001 Yılı Eylem Planında uzman desteği sağlanarak düzenlilik denetimi alanında bir pilot çalışma yapılması uygun görülmüştür.

Performans denetimlerinin uluslararası standartlara uygun olarak yabancı uzman desteğinden ve bu alana özgü iyi uygulama örneklerinden yararlanılarak yaygınlaştırılması Sayıştay Strateji Bildirimindeki stratejik hedeflerden birisidir.

Sayıştay 2001 Yılı Eylem Planında eğitim ve sağlık alanlarında 3-4 performans denetim çalışmasının 2001 yılında başlatılması ve İngiltere Sayıştayından metodoloji alanında danışmanlık desteği sağlanması öngörülmektedir.

Bağımsızlık

Mevcut Durum

Sayıştay, Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetim yapmakla beraber hiçbir yere bağımlı olmayan bir devlet müessesesidir. Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetim, Sayıştay'ın faaliyetlerinden yalnızca bir kısmını oluşturmakta olup, Türkiye Büyük Millet Meclisi ile Sayıştay arasında organik bağ bulunmamaktadır. Sayıştay, yasama organı adına denetleme görevi yanında Türk Anayasa sistemine göre yargı yetkisiyle teçhiz edilmiş bağımsız bir kurumdur. Bu bağlamda,

- ✓ Denetimin planlanması, uygulanması, sonuca bağlanması işleri ve denetim sonuçlarını gerektiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisine raporlanması, mevzuat çerçevesinde herhangi bir organın müdahalesi olmaksızın doğrudan Sayıştayca yürütülmektedir.
- ✓ Sayıştay, ayrıntılı denetim usul ve esaslarını teşkilat yasası çerçevesinde yönetmelikle ve talimatlarla kendisi belirlemektedir.
- ✓ Sayıştay bütçesinin doğrudan Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunulması ve Birinci Başkan'ın Sayıştay bütçesinin ita amiri olması bağımsızlığın bir başka göstergesi olarak kabul edilmelidir.
- ✓ Sayıştay Başkanı ve üyeleri. Yasada öngörülen nitelikleri taşıyanlar arasından Türkiye Büyük Millet Meclisince seçilmekte; denetçiler ise Sayıştay tarafından açılan yarışma sınavıyla mesleğe alınmaktadır.
- ✓ Sayıştay Başkan ve üyeleri azlonulamaz ve kendileri istemedikçe 65 yaşından önce emekliye sevk edilemez. Meslek mensuplarının önemli bir kesimini oluşturan denetçilerin de yasayla öngörülen mesleki teminatları bulunmaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan Uygunluk Bildirimleri ve eki raporlar, sunumun hemen ertesinde Sayıştay'ın internet sayfasına konulmak suretiyle kamuoyunun istifadesine açılmaktadır. Ancak, Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan Sayıştay raporlarının Resmi Gazetede yayımlanmasını öngören açık bir düzenleme bulunmamaktadır.

Sayıştay bünyesinde yeni oluşturulan Eğitim Grubu, Stratejik Planlar ile uygulama programları çerçevesinde hizmet içi eğitim faaliyetleri düzenlemek, koordine etmek ve eğitim sonuçlarını Başkanlığa bildirmekle görevlendirilmiştir.

Keza, Bilgi İşlem Merkezinin kapasitesinin artırılması, Bilgisayar Destekli Denetim tekniklerinin özümsemesi ve bilişim teknolojisi eğitim çalışmaları alanlarındaki çabalar sürdürülmektedir.

Atılması Gereken Adımlar

Sayıştay'ın "bağımsızlık" noktasından durumu pek çok ülke açısından örnek alınacak gelişkinliktedir. Bu bakımdan bugünkü yasal şartlar çerçevesinde ilave yasal bir düzenlemeye ihtiyaç bulunmamaktadır. Şu kadar ki, Sayıştay'ın TBMM'ye sunduğu raporların sunumu müteakip Resmî Gazetede yayımlanmasının yasal bir koşul haline getirilmesinde yarar görülmektedir.

SAYIşTAYIN YILLIK ve DIĞER RAPORLARININ OLGULARA DAYALI OLMASI ve ZAMANLILIĞI

Mevcut Durum

Genel Uygunluk bildirimini ve eki raporlar yıldan yıla Anayasanın ve Sayıştay Kanununun öngördüğü süre içerisinde TBMM ne sunulmaktadır. Uygunluk Bildirimi ve eki raporlar, tıpkı Fransa uygulamasında olduğu gibi, bu raporların karakterlerinin elverdiği ölçüde, somut bulgulara dayanmakta ve bu bulguların gerektirdiği tavsiyeleri içermektedir.

832 Sayılı Sayıştay Kanununun 87 nci maddesinin öngördüğü periyodik raporların düzenli olarak TBMM ne sunulması konusunda ise Sayıştay bünyesinde çalışmalar sürdürölmektedir.

Sayıştay Kanununun çeşitli maddelerinde anılan ve TBMM'ye sunulması gereken diğer raporlara gelince, bu raporların sunumu yönünden yasa maddelerinde herhangi bir süre öngörölmemiştir. Bu raporların süreklilik temelinde TBMM'ye sunulması, çağdaş denetim uygulamalarının ve özellikle performans denetim uygulamalarının geliştirilmesine ve yaygınlaştırılmasına bağlıdır.

Atılması Gereken Adımlar

Bu alanda Sayıştay'ın ek bir yasal imkana ihtiyacı bulunmamaktadır.

Sayıştay 2001 Yılı Eylem Planında TBMM ne sunulacak Sayıştay raporlarının kurum içinde görüşölme usul ve esaslarının belirlenmesi öngörölmüştür. Bu suretle TBMM ne sunulacak raporların kalite kontrol süreçleri belirlenecek ve bu raporların objektif ve olgulara dayalı olmasının güvencesi için sağlam bir zemin oluşturulmuş olacaktır.

Keza, Sayıştay'ın düzenlilik ve performans denetimi alanlarında el kitapları ve rehberler hazırlanması suretiyle Sayıştay raporlarının olgulara dayalı olması ve zamanlılığı da büyük ölçüde esaslara bağlanmış olacaktır.

SAYIşTAY RAPORLARININ PARLAMENTO KOMİSYONUNDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Mevcut Durum

Genel Uygunluk bildirimlerinin TBMM de görüşölme yeri, usul ve esasları Anayasal temelde düzenlenmiştir.

Sayıştay Kanununa 4149 sayılı Yasa ile eklenen Ek 10 uncu maddede Sayıştay raporlarının TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşölerek komisyon önerisiyle birlikte TBMM Genel Kuruluna sunulacağı belirtilmektedir.

Halen yürürlükte bulunan TBMM İctüzüğünde Sayıştay raporlarının hangi işleme tabi tutulacağı konusunda herhangi bir düzenleme yer almamaktadır.

Sayıştay raporlarının görüşüldüğü Plan ve Bütçe Komisyonu iktidar parti ya da partilerinin mutlak ağırlığı olan bir komisyon niteliğindedir. Başka bir ifadeyle, muhalefetin Plan ve Bütçe Komisyonundaki gücü diğer ihtisas komisyonlarına göre daha azdır.

Vurgulanması gereken bir başka nokta da, Plan ve Bütçe Komisyonunun iş yükünün fazlalığı ve dolayısıyla bu Komisyonun Sayıştay raporlarının görüşülmesine ve karara bağlanmasına yeterince zaman bulmakta güçlük çekebildiğidir.

Atılması Gereken Adımlar

Anglo-Sakson örneklerinden yararlanılarak TBMM dahilinde Sayıştay raporlarının görüşülüp değerlendirileceği daimi bir komisyonun oluşturulması Sayıştay raporlarının etkinliği açısından gerekli görülmektedir.

Genel Uygunluk Bildirimleri ve eki raporlar dışında kalan Sayıştay raporlarını görüşmek üzere özel amaçlı komisyon kurulması, Sayıştay çalışmalarına getireceği ivme ve Sayıştay TBMM ilişkilerine yapacağı katkı bakımından da kayda değer bir seçenek olarak değerlendirilmektedir.

Bu itibarla, Genel Uygunluk Bildirimleri ve eki raporlar dışında kalan Sayıştay raporları oluşturulacak "Sayıştay Komisyonu"nda görüşülmeli ve TBMM İctüzüğünde buna imkan veren bir düzenleme yapılmalıdır. Bu düzenleme yapılırken de "Sayıştay Komisyonu"nun oluşumu ve Sayıştay raporlarının görüşülme usul ve esasları ile Komisyon tavsiyelerinin izlenmesi yönünden gerekli ilkelere yer verilmelidir.

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN UYGULANDIĞI DENETİM STANDARTLARININ SAYIŞTAYCA KABUL EDİLMESİ

Denetimin türü ne olursa olsun denetçinin gerçekleştireceği hedefler, uygulayacağı denetim prosedürleri ve teknikleri, iş kalitesi ve hazırlayacağı rapor bakımından uyması gereken kurallar bulunmaktadır. Bu kuralların bütünü genel anlamda "Denetim Standartları" olarak adlandırılmaktadır.

Denetim Standartlarının, denetimin güvenilirliğini etkileyen asgari koşullar olduğu, denetimde uygulanacak yöntemlerin ve aşamaların sınırları ile denetimin sonuçlarının belirlenmesini sağladığı kabul edilmektedir. Bir denetim çalışmasının kalitesi, bu standartlara uygunluk derecesiyle ölçülmektedir.

Denetim standartları zaman içinde süzülerek gelmiş, tartışılarak oluşturulmuş, bir konsensüse dayalı temel mesleki ilkeler olarak görülmektedir. Vurgulanması gereken bir başka nokta da denetim standartlarının "yaşayan" belgeler olmasıdır. Başka bir deyişle, denetim standartları "donuk" ilkeler olmayıp denetimin içinde faaliyet gösterdiği ortamlar değıştikçe bunlar da geliştirilmekte ve yetkinleştirilmektedir.

Mevcut Durum

Bugün için Sayıştay'da, kamu kesimimizdeki pek çok organ, kurul veya birimde olduğu gibi, uluslararası standartlarla uyumlu denetim standartları bulunmamaktadır.

Genelde ülkemizde, özelde kamu kesimimizde, denetim faaliyetleri büyük ölçüde denetim standartlarına dayalı olarak yürütülmektedir. Denetim standartlarının içerdiği ilkeler daha çok mevzuatımıza serpiştirilmiş haldedir. Aynı şey Sayıştay için de geçerlidir. Sayıştay Kanunu uluslararası standartların bir kısmını içermekte ise de Sayıştayca kabul edilmiş uluslararası iyi uygulama örnekleriyle uyumlu denetim standartları bulunmamaktadır.

Atılması Gereken Adımlar

Sayıştay Strateji Bildirimi'nde Sayıştay denetim standartlarının ve meslek ahlak kurallarının belirlenmesi ve yürürlüğe konulması stratejik bir hedef olarak belirlenmiş; Sayıştay 2001 Yılı Eylem Planında ise "INTOSAI, Avrupa Birliği denetim standartları göz önünde bulundurularak denetim standartlarının (meslek ahlak kuralları da dahil) hazırlanması" somut bir faaliyet olarak öngörülmüştür.

SAYIŞTAY'IN AVRUPA BİRLİĞİ'NE GEÇİŞ SÜRECİ GEREKLERİNDEN DENETİM YÖNÜNDEN HABERDAR OLMASI

Mevcut Durum

Raporun "Ön Bilgi" bölümünde isimleri belirtilerek vurgulandığı üzere, Sayıştay denetiminin Avrupa standartlarına entegrasyonu bağlamında yürütülecek faaliyetler için temel oluşturacak iki kitapçık dilimize kazandırılmıştır.

Ankara Üniversitesi Avrupa Topluluğu Araştırma ve Uygulama Merkezinde düzenlenmekte olan Avrupa Birliği konulu temel eğitim ve uzmanlık eğitimi kurslarına kurumumuzdan azımsanmayacak sayıda meslek mensubu katılmış ve bu mensuplarımız Avrupa Birliği dahilindeki mali kontrol sistemleri konusunda ayrıntılı bilgi edinme fırsatı bulmuşlardır.

Atılması Gereken Adımlar

Sayıştay Strateji Bildirimi'nde "Yüksek denetimi Avrupa Birliği standartları ile uyumlaştırma yönünde adımlar atılması" bir stratejik hedef olarak belirlenmiş ve buna paralel olarak Sayıştay 2001 Yılı Eylem Planı'nda da bu stratejiyi hayata geçirecek somut faaliyet belirtilmiştir.

ÖZET ve SONUÇ

- Sayıştay denetiminin veya bir başka deyişle Parlamento adına yapılan yüksek denetimin Avrupa Standartlarına uyumu için gereken temel kriterler bellidir. Bu kriterler, uluslararası yüksek denetim camiasında da kabul gören ve desteklenen kriterlerdir. Dünya Bankası ve IMF heyetlerinin Sayıştay denetimi ile ilgili olarak çeşitli vesilelerle yapmış oldukları değerlendirme ve önerilerin SIGMA'nın belirlediği kriterlerle benzerlik taşıması bu bakımdan tesadüf değildir.
- Sayıştay, genelde denetimin modernizasyonu ve özelde AB standartlarıyla bütünleşme bağlamında son yıllarda önemli adımlar atmıştır. Raporun "Mevcut Durum"u özetleyen bölümleri bu alandaki kazanımları göstermektedir.

Bu kazanımlar önemli ve değerli olmakla birlikte, Sayıştay denetiminin Avrupa Standartlarına uyumlaştırılması yönünde gerekli yasa ve/veya mevzuat değişikliklerinin yapılması da kaçınılmazdır.

Yasa ve/veya mevzuat değişikliklerinin yanısıra Sayıştay Strateji Bildiriminde sayılan hedefleri kararlılıkla ve sabırla uygulamaya geçirmesi gerekecektir.

- Avrupa Standartlarına entegrasyon bağlamında sözü edilen temel kriterlerden pek çoğu ülkemizdeki denetim birim, organ ve kurulları için de gündemdedir.

Sayıştay, genelde Türk denetim Sistemi'nin Avrupa Standartlarıyla bütünleştirilmesi amacıyla yürütülecek çalışmalarda diyaloga, işbirliğine, bilgi ve deneyim paylaşımına hazırdır. ◆